

Ronde 3

Kristof Brodeoux

Sint-Pieterscollege / Sint-Jozefshandelsschool, Blankenberge

Contact: Kristof.brodeoux@demare.be

iPads in de klas. het 1:1 verhaal

1. The round pegs in the square holes

September 1980. Of 1981. Men weet het niet meer zo zeker. Maar eenieder die ik de vraag stel, herinnert zich vooral “dat we op school altijd al met Apple hebben gewerkt”. Bij mijn vaak oudere collega’s merk ik geen terughoudendheid, geen digi-angst, geen dwepen met hoe goed een klassieke scholing wel niet is; neen: mijn collega’s waren mee met hun tijd, zijn dat altijd geweest en willen dat nu ook zijn. Mijn punt: een project moet worden gedragen.

Maart 2011. Twintig jaar, een paar generaties leerkrachten, een handvol ICT-coördinatoren en een aantal directieleden later wil een jonge generatie experimenteren: wat als elke leerling een tablet als leermiddel zou hebben? In die twintig jaar zijn we omwille van de opgebouwde *knowhow*, de tevredenheid en betrouwbaarheid nooit van dit pad afgeweken. De stap om dan voor de iPad te kiezen, was snel gezet.

De iPad werd een vaste waarde in een beperkt aantal klassen en een aantal uitverkorenen, waaronder ondergetekende, mocht een aantal uurtjes per week met de iPad lesgeven. Toegegeven, de eerste keer dat ik er een zag, vond ik het ook maar een uit de kluiten gewassen telefoon. Ik meen me zelfs te herinneren dat ik het zelf ooit een gadget heb genoemd. De eerste paar lessen en weken werd de nood aan een andere aanpak hoog, maar zodra zowel leerkracht als leerling de basis onder de knie had, ging een nieuwe wereld open. Plots hadden leerlingen zomaar een oneindige bron aan informatie op hun bank liggen. Opvallend was hoe snel zij andere reflexen aankweekten: de correcte spelling van woorden werd – zonder vragen – opgezocht, er werden notities gemaakt en gedeeld, leerlingen gingen automatisch opzoeken wat ze niet wisten en de rijtjes banken werden eilandjes. Het was duidelijk: dit was een andere manier van lesgeven. Een manier die aansloot bij hun leefwereld, die een waaier aan vaardigheden integreerde en die zelfstandigere leerlingen kweekte. Maar toch leefde het gevoel: het kan beter.

Maar... Een tablet is niet ontworpen om doorgegeven, uitgeleend of gedeeld te worden, zoals in ons testproject het geval was. Een tablet is een persoonlijke *tool* die naar de hand van de gebruiker moet worden gezet zodat die naar eigen goeddunken zijn

school-, werk- en privéleven kan regelen. Toen we echter het Hondsrugcollege in Emmen bezochten, gingen onze ogen (en monden) open. Eén leerling, één tablet. De technische details bespaar ik u graag, maar 6 uur huiswaarts rijden was voldoende om er bij aankomst van overtuigd te zijn dat dit voor ons de stap voorwaarts was.

Augustus 2012. Na de nodige ophef en tegenwind gaan we iet of wat zenuwachtig van start met de ‘boekenverkoop’ (what’s in a name?). Ons tot in de puntjes voorbereide plan loopt gesmeerd: 3 dagen en 700 geconfigureerde iPads later zijn we klaar om de week erna uit de startblokken te schieten. Het dient gezegd dat ook ons lerarenkorps een pluim verdient: zij hadden intussen al zo’n tiental nascholingen en infosessies achter de kiezen.

De vraag die ik voor ogen houd tijdens deze sessie: “wat betekent het voor het lesgeven als elke leerling een iPad heeft?”

Tijdens de sessie toon ik u een aantal concrete voorbeelden uit de lespraktijk. Zo stelt een tablet de leerkracht in staat om klassikaal en gelijktijdig te brainstormen, met inbreng van elke leerling. Een ander voorbeeld is de mogelijkheid om op een andere manier aan vaardigheidsonderwijs te doen: niet alleen kan een luister- of kijkoefening nu ook thuis worden uitgevoerd, omwille van de integratiemogelijkheden kan een schrijf- en spreekopdracht perfect worden gecombineerd. Bij een literatuuropdracht kan door gebruik te maken van *e-books* het tekort aan meerdere (papieren) exemplaren van hetzelfde boek worden opgelost, elke leerling en leerkracht heeft te allen tijde een up-to-date versie van het Groene Boekje bij de hand... De lijst is eindeloos.

2. BYOD?

U kon het ongetwijfeld in meerdere krantencommentaren en lezersbrieven merken: de keuze om uitsluitend voor één bedrijf te kiezen, werd genadeloos afgestraft. Naast voorgenoemde historische reden heeft de implementatie van één specifiek toestel ook gewoon een praktische reden: het is gemakkelijker te managen.

Vanuit ICT-hoek is het betrekkelijk eenvoudig om een zelfde toestel op dergelijke schaal te beheren. Naast het initiële configureren, willen we de leerlingen ook hulp bieden bij problemen, een oplossing helpen bedenken in het geval van schade of diefstal en van de nodige informatie en/of tips voorzien wanneer nodig. In een zogenaamde *bring your own device*-omgeving (BYOD-omgeving) is het m.i. onmogelijk om het volledige aanbod aan tablets op een grondige manier onder de knie te krijgen. Ook is het zo dat veel van de goedkopere tablets vaak ondermaats presteren. Het gaat dan in de meeste gevallen over een beperkte batterijduur, een minderwaardige *wifi*-antenne of gebrekkige software.

Vanuit het perspectief van de lesgevers, is het niet meer dan logisch dat elke leerling hetzelfde handboek heeft. Vrij vertaald in ons geval: dezelfde *apps* of mogelijkheden. Als leerkrachten het uiterste uit hun leerlingen willen halen, moeten ze ook hun mogelijkheden en de mogelijkheden van hun leermiddelen kennen. Ook dat is in een BYOD-setting niet zo eenvoudig.

Het aanbod van interessante onderwijs*apps* is immens. De betaalbaarheid voor leerlingen zorgt er echter voor dat de keuze voor bepaalde basis*apps* vrij snel gemaakt kan worden: ‘Keynote’, ‘PDF Expert’, ‘Pages’ en ‘Numbers’ zijn door het gros van de leerlingen aangekocht. Daarnaast krijgt elke klas nog een reeks gratis *apps* aanbevolen. In de loop van het schooljaar zoeken leraren de mogelijkheden van ‘vakinteressante’ *apps* verder uit. Het aantal betalende *apps* zal in de loop van de volgende jaren dan ook uitgebreid worden; wat reeds is aangekocht blijft natuurlijk behouden. Een aantal suggesties voor interessante *apps* vindt u onderaan dit artikel.

3. (R)evolutie?

Les met een tablet is intens: niet alleen voor de leerkracht, maar evenzeer voor de leerlingen. Misschien is het nog vroeg en moeten beide partijen hun weg nog wat zoeken, maar wat mij vooral opvalt, is de hoge graad van betrokkenheid.

Leerlingen hebben veel minder de kans om zich te verstoppen wanneer een vraag wordt gesteld, want alle antwoorden verschijnen tegelijkertijd (met *apps* als ‘Nearpod’ en ‘Poll daddy’). Op elk moment van de les kunnen ze worden gevraagd om hun antwoord te projecteren naar de beamer vooraan. Vaak wordt niet meer gewacht tot een ander het antwoord geeft, maar zoeken ze het meteen zelf op. De mogelijkheden die de constante aanwezigheid van *Smartschool* en bij uitbreiding het internet bieden naar remediëring, uitbreiding en het maken van andere taken voor andere vakken toe, behoeft geen uitleg.

Ook het leermateriaal zelf wordt interessanter, want het is interactiever. Niet alleen omdat het gebruik van kleur een evidentie wordt, maar evenzeer omdat een cursus nu volgeladen kan zijn van allerhande media, hulpmiddelen en mogelijkheden. Kansen, waarbij de limieten nog niet in zicht zijn. Zo kan een cursus taalbeschouwing een rechtstreekse link naar het ANS of het Groene Boekje bevatten. Met *apps* als ‘Explain Everything’ of ‘Show Me Interactive Whiteboard’ kan de leerkracht korte instructiefilmpjes online plaatsen die de leerlingen als naslagwerk kunnen gebruiken.

Kennis komt niet langer enkel vanuit boeken of leerkrachten, maar is ook elders te vinden. Het accent verlegt zich en leerkrachten vallen terug op een meer coachende functie. Niet alleen tijdens de les, maar ook na schooltijd (ik geloof zelfs één enkele keer op zondag om 23.38u) blijf je in nauw contact met de leerlingen. Het spreekt voor

zich dat goede afspraken noodzakelijk zijn, maar toch verloopt communicatie anders – d.w.z. vlotter, vanzelfsprekender, intensiever – dan voorheen.

Tussen de schoolmuren is een merkwaardige tegenstelling te merken. Het lesgeven op zich verloopt intenser en het hele gebeuren errond verloopt in mijn optiek gemoedelijker: leerlingen lopen vrij rond in de gangen (hun lockers bevinden zich er namelijk) en ook in klas duiken hier en daar wat experimenten met schikking van banken en leerlingen op. Mits goede afspraken valt op dat onderwijs aan de hand van een tablet aangener is en natuurlijker aanvoelt. Kanttekening is wel dat de tablet een relatief nieuw middel is en dat de weg naar perfect klasmanagement nog geplaveid moet worden: op het moment van schrijven kunnen leerlingen nog steeds vrij tussen *apps* wisselen, bestaat er nog geen mogelijkheid om *apps* te blokkeren en is het dus aan de leerkracht om te bewaken dat het lesgebeuren vlot blijft verlopen. Maar laat ons eerlijk wezen: wie van ons heeft nooit met een geruit blad en een balpen OXO gespeeld?

4. Tot slot

Het grote voordeel om een pionier te zijn, is dat het verhaal nog geschreven moet worden. Er was geen model om ons aan te spiegelen, als we onze eigenheid wilden bewaren. Zoals ik reeds eerder aangaf, beschouw ik onze leerkrachten als een enorm dynamisch en vooruitstrevend team. Ze zijn met z'n allen bereid om de mogelijkheden van lesgeven met de tablet verder te verkennen. Daarnaast was de keuze voor de *content* bij verschillende uitgeverijen een heikel punt. Waar onze Nederlandse collega's in zee gingen met één bepaalde uitgeverij, wilden wij onze leerkrachten de vrijheid laten in hun keuze voor welbepaalde methodes. Dat had als gevolg dat we alle uitgeverijen op dezelfde lijn moesten krijgen, wat niet zo eenvoudig bleek. Het moet worden gezegd dat allen een inspanning hebben gedaan, zij het met wisselende resultaten. Ik beschouw dit echter als een overgangsfase, waarbij we mogen veronderstellen dat de uitgeverijen – zodra ze een passend *businessmodel* hebben uitgedacht – de mogelijkheden van een tablet en de bijpassende didactiek zullen uitdiepen. Wat betreft eigen materiaal en cursussen bereikten we een punt waarop we – voor zover ik dat kan inschatten – een grote voorsprong hebben op andere gelijkaardige projecten. Enkele van onze collega's ontwerpen zelf hun *iBook*, maar ook interactieve pdf-bestanden blijken een didactische schot in de roos te zijn.

Ik ben ervan overtuigd dat het project tijd nodig heeft. Tijd om te groeien, om van onze fouten te leren, om te experimenteren. Experimenteren met een leermiddel en de vooralsnog ongekende mogelijkheden ervan. Ik ben er evenzeer van overtuigd dat er nog hindernissen zullen zijn. Maar het voorzien, ontwijken en bij herhaling voorkomen ervan is onze taak. Op dat moment zijn ook wij aan het leren. En is dat nu net niet wat ons allen aan het onderwijs bindt?

Bijlage: Interessante apps voor het vak Nederlands

app	omschrijving	prijs	alternatief
PDF Expert	<ul style="list-style-type: none"> • organiseren/structureren documenten • annoteren/invullen PDF-bestanden • bestandsdeling via Dropbox/Smartschool/webDAV/Wifi • mailen/archiveren documenten 	€ 7,99	
Pages	<ul style="list-style-type: none"> • tekstverwerking 	€ 7,99	Cloudon
Keynote	<ul style="list-style-type: none"> • presentaties maken/afspelen 	€ 7,99	Cloudon
Nearpod teacher / student eClicker Audience / Presenter	<ul style="list-style-type: none"> • presentaties afspelen/controleren • interactieve quiz, poll, brainstorm... • persoonlijke feedback en statistieken • rapportenoverzicht op website 	gratis	eClicker Audience / Presenter, Poll daddy
iThoughtsHD	<ul style="list-style-type: none"> • mindmapping/brainstorming 	€ 7,99	Corkulous
Croak.it	<ul style="list-style-type: none"> • audio opnemen (max. 30s) • delen via mail/website/sociale media 	gratis	Audio Memos
Evernote	<ul style="list-style-type: none"> • notities (tekst, audio, video...) • gesynchroniseerd over verschillende apparaten 	gratis	Notities
iBooks	<ul style="list-style-type: none"> • lezen van (interactieve) boeken, cursussen... • annoteren, bladwijzers, flashcards... 	gratis	
Remote	<ul style="list-style-type: none"> • muziekvideo afspelen via iTunes server 	gratis	Plex
Dees en Tees	<ul style="list-style-type: none"> • stappenplan werkwoordspelling 	gratis	
Wordfeud	<ul style="list-style-type: none"> • scrabble 1:1 online 	gratis	Ruzzle
Genius Scan	<ul style="list-style-type: none"> • inscannen documenten • omzetten naar OCR-tekst • exporteren naar .pdf, .jpg... 	gratis	
WrtsMobile	<ul style="list-style-type: none"> • woordenlijsten aanmaken/studeren 	gratis	
Muiswerk Woordenboek	<ul style="list-style-type: none"> • woordenboek voor de eerste graad • verklaring, morfologie, synoniemen, uitdrukkingen... 	gratis	
Het Nieuws	<ul style="list-style-type: none"> • VTM-nieuwsreportages 	gratis	Videozone
Educreations	<ul style="list-style-type: none"> • whiteboard app • filmpjes maken • filmpjes online plaatsen 	gratis	Explain Everything ShowMe
Storify	<ul style="list-style-type: none"> • verhalen schrijven a.d.h.v. Facebook- of Twitterfeeds 	gratis	
Wikipagnion	<ul style="list-style-type: none"> • Wikipedia-app 	gratis	
Mental Case	<ul style="list-style-type: none"> • flashcards 	gratis	
Twitter	<ul style="list-style-type: none"> • brainstormen • samenwerken/overleggen 	gratis	